

*Izvirni znanstveni članek*  
UDK 347.515.3:343.222.4(497.4)

# Kazenska odgovornost učitelja v zvezi z nasiljem v šoli

DR. DAMJAN KOROŠEC,  
*izredni profesor na Pravni fakulteti*  
*Univerze v Ljubljani*

## 1. Splošno o kazenski odgovornosti učitelja

Za temeljno razumevanje po naravi stvari nelahkih vprašanj kazenske odgovornosti učitelja za kazniva dejanja z elementi nasilja v šolskem okolju bo treba temeljiteje poseči v zakladnico delitev t. i. izvršitvenih ravnanj na storitvena in opustitvena. Za bralce učitelje kot osebe brez formalne izobrazbe na področju kazenskega prava zahteva to nekaj uvodnih pojasnil o kazenski odgovornosti na splošno.

Da neko dogajanje lahko teoretično in praktično imenujemo kaznivo dejanje, mora zadostiti več tipičnim temeljnim merilom. Gre za merila splošnih, skupnih značilnosti, ki jih civilizacijsko štejemo za lastne vsakemu kaznivemu dejanju, nekakšne skupne imenovalce vseh kaznivih dejanj. Nadrobna vsebina razmerij med vsemi temi temeljnimi merili oziroma skupinami temeljnih meril je znanstvena problematika, ki jo v teoriji materialnega kazenskega prava tradicionalno imenujemo dogmatika splošnega pojma kaznivega dejanja. V teoriji je za to dogmatiko pogosto v uporabi kar izraz splošni pojem kaznivega dejanja.

Vsako kaznivo dejanje mora hkrati, to je kumulativno zadostiti naslednjim merilom: 1) voljno ravnanje človeka, 2) nasprotovanje tega ravnanja in njegove posledice kakšni zapovedni ali prepovedni normi kazenskega prava na ravni t. i. biti kaznivega dejanja, 3) odsotnost vseh možnih razlogov, zaradi katerih bi bila takšno ravnanje oziroma njegova posledica izjemoma skladna s pravom (kot npr. povzročitev lahke telesne poškodbe nemu učencu, da bi se zavarovalo življenje drugega učenca, ki ga je prvi napadel z nevarnim orodjem), 4) možnost očitati storilcu ravnanje kot subjektivno zavržno, individualno krivdno.

Glede prvega elementa je treba takoj povedati, da status učitelja kazenskopravno zgolj konkretizira naštetá merila in sicer značilno v smeri strožje presoje odgovornosti. Učitelj šteje za vzgojnega strokovnjaka, kar zajema tudi zahtevo po poznavanju in uporabi profesionalnih, to pa je posebej natančnih in po naravi stvari posebej zadržanih meril rabe prisile zoper učence in dijake (kajpak pa posredno tudi zoper sodelavce na šoli), še posebej v okvirih instituta silobrana, zajema nadalje zahtevo po vzpostavljanju in rednem vzdrževanju učinkovitega nadzora nad učenci in (mladoletnimi) dijaki, ki naj v čim bolj zgodnji fazi nastanka kaznivega dejanja le-tega prepreči oziroma prepreči celo okoliščine, ugodne za nastanek kaznivega dejanja, povrh vsega pa je učitelj učencem in dijakom značilno v posebnem nadrejenem položaju, ki mu nalaga posebne omejitve v razmerju z njimi (npr. na področju spolnosti), delovno mesto oziroma položaj učitelja pa še kopico posebnih tako varovalnih kot hkrati tudi nadzorstvenih t. i. garantnih dolžnosti,<sup>1</sup> ki delajo učitelja kazenskopravno dogmatično posebej zanimivega storilca.

## 2. O storitvah in opustitvah (pravih in nepravih) učitelja

### 2.1. Splošno o razmejitvi med storitvijo in opustitvijo

Kadar je ravnanje **aktivno**, zanj uporabljamo izraz **storitev**. Storitev je aktivni vložek energije, ki je na ravni biti določene inkriminacije relevanten za določeno kazenskopravno dobrotno.

Kazensko pravo od nekdaj temelji na storitveno oblikovanih inkriminacijah – daleč največji del inkriminacijskih norm je oblikovanih storitveno in so torej prepovedne in daleč največji del izvršitvenih ravnanj, ki jih obravnavajo kazenska sodišča, je storitvenih.

Pri učitelju vprašanje storitvenega nasilja z vidika kazenskopravne dogmatike ni posebej problematično in tako tudi ne posebej zanimivo. V bistvu je tu še najbolj zanimivo *vprašanje pojma nasilje*, ki pa je tudi tukaj v glavnem le zelo drugotno in posredno kazenskopravno vprašanje. Kazensko pravo operira s kategorijami prepovedanih posledic, tesno vezanih na vprašanje kazenskopравниh dobrin na eni strani in izvršitvenih ravnanj (v okviru storitev pač aktivnih) na drugi strani. Oboji morajo biti zakonsko opredeljeni s stopnjo zadostne jasnosti, da zadostijo merilom načela zakonitosti v kazenskem pravu. Za kazenskopravno dogmatiko, pa tudi za kazenskopravno zakonodajo in prakso obremenjevanje s pojmom nasilje ni produktivno oziroma je celo izrazito kontraproduktivno. Ali so opustitvena kazniva dejanja lahko nasilje, ali so konsenzualna spolna ravnanja z otrokom nasilje, ali je kaznivo dejanje iz malomarnosti lahko nasilje, ali je psihična pomoč pri deliktu lahko nasilje, kateri delikti

---

<sup>1</sup> Nadrobneje o garantnih dolžnostih, vključno z njihovo delitvijo na varovalne in nadzorstvene, glej posebno poglavje.

zoper čast in dobro ime so nasilni, vse to kazenskoppravno ne sme biti posebej odločilno in se kaže kot izguba energije v prazno: potencialno gre za biti kaznivih dejanj zoper življenje in telo, svobodo gibanja, zasebnost, zdravje, kakšno kaznivo dejanje zoper spolno samoodločbo mladoletne osebe (npr. po členu 173/3 ali 174/2 Kazenskega zakonika, KZ-1),<sup>2</sup> lahko tudi razžalitveni delikt, malomarni ali naklepni delikt, storitev, prava ali neprava opustitev, nasilje na terminološki ravni gor ali dol. Nasilje kot zakonski znak je izrazito slabo obvladljiv oziroma praviloma celo neobvladljiv v okvirih strogega načela zakonitosti, značilnega za kazensko pravo. Psihološki, sociološki, filozofski in podobne (nemalokrat tudi ideološko nabite) pojme nasilja je treba v kazenskem pravu konkretizirati z določenim ravnanjem, npr. z usmerjeno uporabo prisile zoper določene dobrine kazenskega prava (značilno življenje in telo, premoženje), grožnje z neposredno uporabo sile zoper določene dobrine kazenskega prava (značilno življenje in telo) ali pa po potrebi tudi samo z verbalnim ali neverbalnim izražanjem žaljive vsebine. Če se v kakšni inkriminaciji izjemoma, praviloma zaradi slabe zakonodajne tehnike vendarle pojavi (t. i. normativni)<sup>3</sup> zakonski znak nasilja (npr. v obliki »nasilno«, »delati nasilje« ipd.), gre za nujno potrebo po razlagi v smeri uporabe prisile ali sile (značilno zoper življenje in telo) ali, na samem robu načela zakonitosti vsaj razžalitve, kar so klasična vprašanja razlage prava na ravni zakonskih znakov, ki bi se jim bilo z boljšim oblikovanjem inkriminacij praviloma mogoče in tudi potrebno izogniti. Z drugimi besedami: kaj si nepravniki ali nepravno razmišljujoči pravniki predstavljajo kot nasilje, na kazensko pravo ne sme imeti pomembnega vpliva, kazenskim pravnikom pa pojem nasilje pove premalo, da bi bil kaj prida uporaben konstrukt.

Če spet zapustimo pojem nasilja in se vrnemo k razlikovanju med storitvami in opustitvami v kazenskem pravu: učitelj kot izvrševalec aktivnih izvršitvenih ravnanj z elementi sile ali grožnje s silo ali razžalitvenimi elementi (kar vse mnogi poklici radi imenujejo nasilje) v šoli (to je t. i. storitev oziroma storitvenih kaznivih dejanj) v primerjavi z opustitvenimi delikti za kazensko pravo ni poseben izziv. To velja tako za učitelja, ki bi se z udarci s pestmi lotil polnoletnih sodelavcev, obiskovalcev šole ali kogarkoli drugega na šoli, kot tudi polnoletnih dijakov. Zelo podobno velja tudi za učitelja, ki bi se s klofuto lotil mladoletnih, vključno z dijaki oziroma učenci, bi kakšnega učenca za kazen za disciplinski prestopok po pouku zaklenil v učilnico, bi svoje učence ali dijake zmerjal z umazanimi homoseksualci, pokvarjenimi neslovenci ali čim podobnim. V poštev prihaja velika paleta inkriminacij, ki zajemajo aktivna ravnanja (storitve), od plejade telesnih poškodb (122. do 124. člen KZ-1), protipravnega odvzema prostosti (133. člen KZ-1), razžalitev (158. člen KZ-1), seveda pa tudi različnih spolnih kaznivih dejanj (zlasti po členih 173/3 ali 174/2 KZ-1), pa vse tja do neverjetno široko definirane kaznivega dejanja mučenja v novem slovenskem kazenskem pravu (člen 265/1 KZ-1 kot splošno kazni-

<sup>2</sup> Uradni list RS, št.: 55/08, 66/08, 39/09. Zakon velja od 1. novembra 2008.

<sup>3</sup> O vsebini tega pojma v slovenski kazenskoppravni teoriji posebej izčrpno Ambrož. Glej Ambrož v celoti.

vo dejanje glede storilca)<sup>4</sup> in celo povzročitve smrti iz malomarnosti (118. člen KZ-1, ta delikt resnici na ljubo težko imenujemo nasilen zaradi oblike krivde), tudi tiste, morebiti predvidene kot hujše posledice manj hudih deliktov in seveda tudi vseh naklepnih usmrtitvenih deliktov za tiste res prave pošasti med učitelji, za katere statistika na srečo kaže, da jih vsaj pri nas ni posebej veliko.<sup>5</sup> Pri mladoletnih žrtvah oziroma žrtvah, ki so od storilca na kakšen način posebej odvisne oziroma so mlajše od 15 let ipd., zakonodajalci pogosto oblikujejo posebne kvalificirane, to je hujše, težje inkriminacije, učitelja včasih posebej izpostavijo v kvalificirani inkriminaciji kot tipičnega storilca, ki zlorabi odvisnost žrtve (npr. v členu 173/3 ali 174/2 KZ-1). Za učitelja nasilnika (če si smem kot kazenski pravnik v zanosu naslova tega referata izjemoma le izposoditi tako pravno diletantsko kvalifikacijo) veljajo splošna pravila kazenske odgovornosti brez posebnih problemov.

Toda tudi **pasivnost** je po sodobnih teorijah o ravnanju ravnanje.<sup>6</sup> Človekovo pasivnost s predvidljivim socialnim učinkom (socialna teorija ravnanja) oziroma človekovo pasivnost, ki jo je mogoče razumeti kot odraz njegove osebnosti (osebnostna teorija ravnanja) nam kot kazenskopravno relevantno ravnanje zares definira šele določena inkriminacijska norma, ki od storilca zahteva določeno aktivnost, ki je torej po svojem bistvu zapovedna. Gre za odsotnost storilčevega vložka energije, ki je na ravni biti določene inkriminacije relevanten za določeno kazenskopravno dobrino. Za pasivno ravnanje uporabljamo skupen izraz **opustitev**.

Kaznivo dejanje se torej lahko izvrši s storitvijo ali z opustitvijo in tako razločujemo **storitvena (komisivna)** in **opustitvena (omisivna) kazniva dejanja** (17/I. člen KZ-1). Opustitvena kazniva dejanja pa delimo naprej na prava in neprava. Slednja delitev naj bo kratko predstavljena v nadaljevanju.

## 2.2. Prava opustitev

**Prava opustitvena kazniva dejanja** so plod spoznanja zakonodajalcev, da je treba določene pomembne kazenskopravne dobrine zavarovati tudi z inkriminacijami, ki opisujejo opustitev, to je z zapovednimi kazenskimi normami, ki izhajajo iz takih inkriminacij. Z njimi zakonodajalci varujejo najpomembnejše kazenskopravne dobrine, v prvi vrsti človekovo življenje in še posebej t. i. elementarno humanost v medčloveških odnosih, ki se kaže v pomoči življenjsko ogroženemu.

<sup>4</sup> Kritično o tej inkriminaciji glej zlasti Korošec 2009 v celoti. Zakonsko definicijo mučenja glej v nadaljevanju.

<sup>5</sup> Nadrobnejši pregled inkriminacij nove slovenske zakonodaje, ki prihajajo v poštev za presojo kazenske odgovornosti učitelja za ravnanje v šolskem prostoru, glej v sklepnem delu.

<sup>6</sup> V nadaljevanju povzeto po Bavcon idr., poglavje »Temeljno o ravnanju in njegovi posledici«, str. 152–180, zlasti pa str. 155–167. Glej tudi Korošec, Najnovejši ... v celoti.

Prave opustitvene inkriminacije v kazenskem materialnem zakonu bolj ali manj izrecno predpisujejo dolžnost kaj aktivno podvzeti (storiti) za zavarovanje kazenskopravne dobrine oziroma za preprečitev nastanka prepovedane posledice. Kaznivo dejanje opustitve pomoči po 130. členu KZ-1 danes v zelo podobni obliki po svetu poznajo kot arhetip prave opustitvene inkriminacije in temelji na opisu *»kdor ne pomaga osebi, ki je v neposredni smrtni nevarnosti [...]«*. Relevantnost te določbe za učitelja posebej v zvezi z učencem ali dijakom, ki je izpostavljen udarcem, brcam ali podobnemu ravnanju s strani drugega učenca ali dijaka ali koga tretjega v šolskem okolju, je na dlani.

### 2.3. Neprava opustitev

Pri **nepravih opustitvenih kaznivih dejanjih** gre tako kot pri pravih opustitvah za kršitev dolžnosti aktivno zavarovati kazenskopravno dobrino. Vendar pa je pri nepravih opustitvah drugačen način, kako je dolžnost zavarovati kazenskopravno dobrino pravno predpisana. Neprave opustitve v materialnem kazenskem zakonu niso inkriminirane kot opustitve, ampak kot storitve – inkriminacijske norme so prepovedne. Drugače od pravih opustitev torej tukaj nujno imamo pandan opustitvi v obliki storitvene inkriminacije. Po volji zakonodajalca je opustitev tukaj vsebinsko izenačena s storitvijo na bistveno bolj neposreden in intenziven način kot pri pravih opustitvah: dolžnost preprečiti prepovedano posledico je vpeta neposredno v storitveno oblikovano inkriminacijo.

Pri nepravih opustitvenih kaznivih dejanjih drugače od pravih obstaja ključen dodaten pogoj kazenske odgovornosti opustitvenega storilca: če hočemo komu naprtiti kazensko odgovornost za nepravo opustitev, mu moramo najprej dokazati posebno povezavo z določeno fizično ali celo pravno osebo ali določenim virom nevarnosti za kakšno kazenskopravno dobrino, iz katerih izraščajo posebne dolžnosti aktivnega varovanja kazenskopravnih dobrin.

To posebno povezavo, ki se – kot pri pravi opustitvi – kaže v dolžnosti preprečiti nastanek prepovedane posledice, imenujemo garantna dolžnost. Osebo, ki jo ta dolžnost zadeva (nosilca), imenujemo garant ali garantka (v nadaljevanju: garant), njen položaj nasproti potencialni žrtvi pa garantni položaj.

Sodobna teorija vse garantne dolžnosti glede na funkcijo v zvezi s kazenskopravno dobrino razvršča na (1) varovalne in (2) nadzorstvene.

Med **varovalne garantne dolžnosti** uvrščamo tiste, kjer varstvo določene kazenskopravne dobrine pred ogrožitvami in poškodbami izvira iz oblasti nosilca garantne dolžnosti nad neobjenostjo določene kazenskopravno varovane dobrine. Poleg družinskih razmerij sodijo sem tudi nekatere prevzete (ostale) dolžnosti z elementom odvisnosti kazenskopravne dobrine od drugega, praviloma iz pogodbenega razmerja (različne prevzete dolžnosti, kjer je prišlo do

dejanskega prevzema oblasti). Naravnost univerzalno uporabljani učbeniški primer tukaj pa je prav učitelj. Poenostavljeno povedano: učitelj mora z aktivnim angažiranjem od učencev oziroma dijakov varovancev odvracati nevarnosti za njihove kazenskopravno varovane dobrine, v prvi vrsti življenje, telesno nedotakljivost, zdravje, svobodo gibanja, čast in spolno samoodločbo. Učencem oziroma dijakom je glede teh dobrin garant. Opustitev garantnih dolžnosti vodi v potencialno kazensko odgovornost učitelja v okviru zelo številnih prepovednih, to je storitveno oblikovanih inkriminacij. Če učitelj (protipravno in krivdno seveda)<sup>7</sup> ne prepreči ogrožitve oziroma poškodb teh dobrin (značilno s strani drugih učencev ali dijakov), utegne za to kot storilec kaznivega dejanja odgovarjati po storitveno oblikovanih inkriminacijah. V kazenskopravno posebej nevhvaležno vlogo pa učitelje potiska šolsko okolje prav zaradi imanentne kombinacije varovalnih in nadzorstvenih garantnih dolžnosti. Učitelj je značilno nekako ujet v dva zanj kazenskopravno zelo ogrožujoča svetova hkrati: učence oziroma dijake mora varovati pred nevarnostmi (ogrožitvami in poškodbami) in istočasno mora učence in dijake nadzirati, da s svojim ravnanjem za druge ne predstavljajo kazenskopravno relevantnega vira nevarnosti (ogrožanj in poškodb). Učitelj je skratka varovalno-nadzorstveni garant, kar je najbolj nevhvaležna oblika nosilstva multiplih garantnih dolžnosti. In kaj natančno je nadzorstvena garantna dolžnost?

Med **nadzorstvene garantne dolžnosti**, kot je bilo v veliki meri že razvidno iz predhodnega prikaza, uvrščamo tiste, kjer varstvo določene kazenskopravne dobrine pred ogrožitvami in poškodbami izvira iz oblasti nosilca garantne dolžnosti nad virom nevarnosti (za kazenskopravno dobrino). Sem uvrščamo zlasti nadzor nad nevarnimi nepremičnimi in premičnimi stvarmi in živalmi v lastnem oblastnem območju (v praksi držav, ki kazenskopravno visoko cenijo življenje udeležencev v prometu, tukaj še posebno vlogo igra nadzor nad motornimi vozili) in, za učitelja ključni vir, nadzor nad protipravnimi ravnanji drugih z omejeno odgovornostjo za taka ravnanja (zlasti otrok in oseb s težavami v duševnem zdravju), ki so v razmerju nadzora s strani nosilca dolžnosti. Značilna učbeniška primera tukaj sta kazenska odgovornost učitelja, ki ne nadzira otrok med šolskim odmorom, ti pa zato skozi okno učilnice na cesto vržejo stol, ki hudo telesno poškoduje mimoidočega, ter kazenska odgovornost učitelja, ki med odmorom na hodniku nedejavno opazuje dva učenca višjih razredov, kako s klofutami in brcami obdelujeta učenca nižjega razreda, da bi od njega dobila njegov prenosni telefon.

Seveda meje med opisanimi viri garantnih dolžnosti ne morejo biti toge in določena ravnanja lahko kršijo hkrati več vrst garantnih dolžnosti. Podobno se utegne po splošnih pravilih o odgovornosti za steke kaznivih dejanj v konkretni zadevi kakšna prava opustitev izkazati za

---

<sup>7</sup> Glej splošne pogoje kazenske odgovornosti, kot izhajajo iz splošnega pojma kaznivega dejanja, za potrebe tega prispevka kratko skiciranega v uvodnem poglavju.

specialnejšo od opisanih potencialnih nepravih (ne pa tudi prav z vidika obstoja nepravih opustitev za sistemsko in kriminalitetnopolitično upravičeno!) in zato kazenske odgovornosti za kakšno od opisanih ravnanj po merilih neprave opustitve v konkretni zadevi ne bo.

Na tem mestu se ni smiselno spuščati v številne zanimive podrobnosti garantnih dolžnosti po posameznih naštetih kategorijah. Mnoga takšna vprašanja zaradi povezanosti s konkretno oblikovanostjo posamezne storitvene inkriminacije in pogosto tudi nadrobnih pogodbenih določil o naravi in mejah dolžnosti pogodbenih partnerjev sodijo v velikem delu v problematiko posebnega dela kazenskega prava, so po svoji naravi predvsem predmet razlag pogodbenega prava, vse bolj tudi delovnega prava, v zvezi s šolo pa posebej še upravnega šolskega prava. Tukaj naj zaključimo zgolj z ugotovitvijo, da so pri učiteljih v praksi posebej zanimiva vprašanja t. i. objektivne pripisljivosti določene ogrožitve oziroma poškodbe kazenskopravne dobrine prav konkretni opustitvi nadzora (nemirnih, nezrelih, razigranih, disciplinsko posebej problematičnih ipd.) učencev oziroma mladoletnih dijakov med poukom, med odmori med poukom, na ekskurzijah in podobnih dejavnostih zunaj šolskega poslopja ipd. Gre za vprašanja, ali določena ogrožitvena ali poškodbeni posledica nastane prav zaradi učiteljeve sicer izkazane kršitve pravil nadzora (npr. med nadomeščanjem drugega učitelja, v zvezi z obdobjimi nadzornimi obhodi, naključnimi nadzori) oziroma konkretnije, ali npr. spolno nasilje sošolca nad sošolko, poškodba očesa mimoidočega, na katerega so učenci skozi okno razreda vrgli mokro gobo za brisanje table, zlom kolka zaradi padca na oljni luži, ki so jo pred vhomom v razred naredili učenci iz škodoželjnosti ipd. je ali ni pripisljivo pomanjkljivemu nadzoru nad učenci in dijaki in s tem opustitvi učitelja? To so pogosto dejansko in pravno zapletena vprašanja, ki jih v materialnem kazenskem pravu rešujemo prav s pomočjo dogmatike opustitvenega ravnanja in meril objektivne pripisljivosti posebej v zvezi s takšnim ravnanjem.

### 3. Sklep

Učitelj potencialno kazensko odgovarja za lastna malomarna ali naklepna aktivna ravnanja z elementi nasilja, kot tudi za malomarno ali naklepno pasivnost ob ravnanjih z elementi nasilja s strani drugih oseb. Ker kot učitelj šteje za strokovnjaka za dejansko varstvo interesov in pravic mladoletnih oseb, ki so mu zaupane v varstvo, vzgojo in učenje, in je povrh vsega še večkrat garant dobrinam oseb, ki so mu zaupane v varstvo, vzgojo in učenje, in hkrati še dobrinam oseb, ki bi jih osebe, ki so mu zaupane v varstvo, vzgojo in učenje, utegnile ogroziti ali poškodovati, je za kazensko pravo posebej zanimiv storilec. Njegova kazenska odgovornost je značilno posebej povečana. Redkokateri storilec lahko tako neposredno odgovarja za tako različna kazniva dejanja v storitvi, pravi opustitvi ali nepravi opustitvi v zvezi s svojim poklicem oziroma na svojem delovnem mestu. Kaj hitro prihajajo v poštev različne vrste teles-

nih poškodb (122. do 124. člen KZ-1),<sup>8</sup> protipravnega odvzema prostosti (133. člen KZ-1),<sup>9</sup> ropa (206. člen KZ-1),<sup>10</sup> roparske tatvine (207. člen KZ-1),<sup>11</sup> izsiljevanja (213. člen KZ-1),<sup>12</sup> ogrožanja varnosti (135. člen KZ-1),<sup>13</sup> neupravičene osebne preiskave (136. člen KZ-1),<sup>14</sup> mučenja v vsej njegovi nenavadni novi širini iz KZ-1 (člen 265/1 KZ-1),<sup>15</sup> prisiljenja (132. člen KZ-1),<sup>16</sup> razžalitev (158. člen),<sup>17</sup> različnih spolnih kaznivih dejanj (170 do 176. člen KZ-1)<sup>18</sup> in usmrtitvenih deliktov, če se omejimo zgolj na klasične nasilne delikte (in zanemarimo npr. dogmatično zelo zanimive nepravice opustitve v zvezi z dovoljenimi in prepovedanimi

<sup>8</sup> Zakonska definicija lahke telesne poškodbe (člen 122/1 KZ-1) se npr. dobesedno glasi: »Kdor koga tako telesno poškoduje, da je bil zaradi tega začasno okvarjen ali oslavljen kakšen del njegovega telesa ali njegov organ, ali je poškodovančeva zmožnost za delo začasno zmanjšana ali je prizadeta njegova zunanost ali je začasno okvarjeno njegovo zdravje [...]«. Kvalificirana, to je težja oblika lahke telesne poškodbe v 2. odstavku se glasi: »Če je poškodba iz prejšnjega odstavka prizadejana z orožjem, nevarnim orodjem, drugim sredstvom ali na tak način, da se lahko telo hudo poškoduje ali zdravje hudo okvari [...]«.

<sup>9</sup> V temeljni obliki (1. odstavek) je kaznivo dejanje dobesedno opredeljeno takole: »Kdor koga protipravno zapre, ima zaprtega ali mu kako drugače omeji svobodo gibanja [...]«.

<sup>10</sup> Zakon rop v temeljni obliki (1. odstavek) definira takole: »Kdor vzame tujo premično stvar, da bi si jo protipravno prilastil, tako da uporabi silo zoper kakšno osebo ali ji zagrozi z neposrednim napadom na življenje ali telo [...]«, kvalificirana oblika po 2. odstavku pa se glasi: »Če sta storili rop dve ali več oseb, ki so se združile zato, da bi ropale, ali če je vrednost ukradene stvari velika in si je storilec hotel prilastiti stvar take vrednosti [...]«.

<sup>11</sup> Po zakonu v temeljni obliki 1. odstavka dobesedno: »Kdor je zaloten pri tatvini, pa zato, da bi ukradeno stvar obdržal, uporabi proti komu silo ali mu zagrozi z neposrednim napadom na življenje ali telo [...]«.

<sup>12</sup> Člen se dobesedno glasi: »(1) Kdor, zato da bi sebi ali komu drugemu pridobil protipravno premoženjsko korist, s silo ali resno grožnjo koga prisili, da kaj stori ali opusti v škodo svojega ali tujega premoženja [...]. (2) Enako se kaznuje, kdor, zato da bi sebi ali komu drugemu pridobil protipravno premoženjsko korist, komu zagrozi, da bo o njem ali njegovih bližnjih odkril kaj, kar bi škodovalo njihovi časti ali dobremu imenu, in ga s tem prisili, da v škodo svojega ali tujega premoženja kaj stori ali opusti. (3) Če dejanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena storita dve ali več oseb ali če je storjeno z uporabo orožja ali nevarnega orodja ali na posebej surov in poniževalen način [...]«.

<sup>13</sup> Kaznivo dejanje ogrožanja varnosti je v KZ-1 dobesedno opredeljeno takole: »Kdor ogrozi varnost kakšne osebe z grdim ravnanjem ali z resno grožnjo, da bo napadel njeno življenje ali telo [...]«.

<sup>14</sup> V temeljni obliki (1. odstavek) je definicija tega kaznivega dejanja takšna: »Kdor neupravičeno preišče drugega ali stvari, ki jih ima ta na sebi ali s seboj [...]«. Tu ne gre nujno za nasilje v smislu uporabe sile ali grožnje z neposredno uporabo sile (proti telesu), a vendarle za dejanje, ki ga je z nekaj domišljije še mogoče uvrstiti med (klasično) nasilna v smislu naslova tega referata. Glede splošno omejene uporabnosti pojma nasilje v kazenskem pravu glej prej.

<sup>15</sup> »Kdor komu namenoma povzroči hudo bolečino ali trpljenje, bodisi telesno ali duševno, da si od njega ali tretje osebe pridobi informacijo oziroma priznanje, ga kaznuje za dejanje, ki ga je storil on ali tretja oseba ali je za to dejanje osumljen on ali tretja oseba, da bi ga ustrahoval ali nanj izvajal pritisk ali da bi ustrahoval tretjo osebo ali nanjo izvajal pritisk ali iz katerega drugega razloga, ki temelji na katerikoli obliki kršitve enakopravnosti [...]«.

<sup>16</sup> Zelo splošna in po naravi subsidiarna inkriminacija z naslovom »Prisiljenec« je v določbi 1. odstavka definirana z besedami: »Kdor koga s silo ali resno grožnjo prisili, da kaj stori ali opusti ali da kaj trpi [...]«.

<sup>17</sup> Zakon v temeljni obliki po 1. odstavku razžalitev definira zelo preprosto z besedami: »Kdor koga razžali«.

<sup>18</sup> Nadrobneje glej zlasti Korošec, Spolnost ...



drogami). V interesu lastne pravne varnosti je brez dvoma koristno, da se učitelj pravočasno in dovolj temeljito seznani z osnovami kazenskega prava in natančno tudi z lastnimi kazensko-pravnimi dolžnostmi, kamor sodijo v veliki meri tudi garantne dolžnosti. Strokovni seminar na temo šolskega prava, ki ga je letos organiziral Inštitut za primerjalno pravo, je poskušal povečati možnost takšnih seznanitev, učitelje in vse odgovorne za varnost v šolskem okolju pa spodbuditi k stalnemu izpopolnjevanju in izobraževanju ne le na področju pedagogike in varstva človekovih pravic, ampak tudi kaznovalnega prava.

## Literatura

- Ambrož, M. Vrednostne (normativne) prvine splošnega pojma kaznivega dejanja. Doktorska disertacija. Mentor: D. Korošec. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, 2005.
- Bavcon, L., A. Šelih, D. Korošec, M. Ambrož, K. Filipčič: Kazensko pravo – splošni del (5. izd.). Ljubljana: Uradni list RS, 2009.
- Korošec, Damjan. Mednarodno kazensko pravo v KZ-1 – mučenje. Pravna praksa, št. 24-25/2009 str. 20–21.
- Korošec, Damjan. Najnovejši trendi pri obvladovanju opustitvenih kaznivih dejanj. 1. konferenca kazenskega prava in kriminologije, Portorož 2008 – Zbornik srečanja. Ljubljana: GV Založba, 2008 (str. 19–26).
- Korošec, Damjan. Spolnost in kazensko pravo. Od prazgodovine do t. i. modernega spolnega kazenskega prava. Ljubljana: Uradni list RS, 2008.